

တၢ်မၤန့ၢ်က့ၢ်တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၢ်ကီၢ်စဲၣ်လၢကသံၣ်ကသီဒီး

ကတီၢ်ယံၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤအပူၤတဖၣ်အဂီၢ်

Estate Recovery Repaying the State for Medical and Long Term Services and Supports

တၢ်မၤန့ၢ်က့ၢ်တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

- ကီၢ်စဲၣ်သဲစးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ (အဆၢဒိၣ် RCW 41.05B ဒီး 43.20B) လိၣ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢန့ၣ်ကဟ့ၣ်ကဒါက့ၢ်ပုၤဂ့ၢ်ဝိဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲၤက့ၢ် (DSHS) ဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ (HCA) လၢကသံၣ်ကသီတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဒီးကတီၢ်ယံၣ်တၢ်မၤစၢၤဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ (LTSS) လၢန့ၣ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်တနီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate) န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

- နတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ခဲလၢာ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂၤတမံၤလၢလၢန့ၣ်ပာ်ဘၣ်အိၣ် မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်သါဘၣ်ပိးသဲစးဝဲလၢန့ၣ်သံဝံၤအလီၢ်ခံလၢအိၣ်ဒီးလံာ်ကွဲးဟ့ၣ်သါတ့ၢ်တၢ် မ့တမ့ၢ် တအိၣ်ဒီးလံာ်ကွဲးဟ့ၣ်သါတ့ၢ်တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂၤတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်-
  - ဟံၣ်ယိတဖၣ်, ဟံၣ်ခိၣ်လီၢ်တဖၣ်,
  - စုတၢ်စုစုစုတဖၣ်,
  - ခိပနံၣ်စတီး (stocks), ပနံၣ်တၢ်ကတၢ်ဖံးတၢ်မၤလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤတဖၣ် (bonds),
  - နီၢ်ကစၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်, ဒီး
  - တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢတအိၣ်ဒီးသဲစးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီဟံၣ်ဖျါလၢ မတၤအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်သါ, စၢၤသ့ၣ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်မူခါဘၣ်ဆၣ်ဟ့ၣ်သါပုၤဂ့ၢ်တသ့တဖၣ်.

တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate) လၢတမ့ၢ်နတၢ်န့ၢ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

- တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂၤလၢန့ၣ်တပၤအိၣ် မ့တမ့ၢ် တအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်သါပိးသဲစးဝဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ, တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂၤလၢဘၣ်တၢ်ပၤအိၣ်လၢ နမိၢ်ပံ, မါ/ဝါ, မါ/ဝါလၢအဆဲးလီၤမံၤလၢကီၢ်စဲၣ်တၢ်မၤနီၣ်မၤယါဝဲၤဒၢး မ့တမ့ၢ် ဖိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်မနုၤတဖၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ကဟ့ၣ်ကွၢ်အိၣ်လၢတၢ်မၤန့ၢ်က့ၢ်တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) န့ၣ်လဲၣ်.

- စၢၤသ့ၣ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လီၤတံၢ်လီၤမံတဖၣ်,
- ပဒိၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လိးတၢ်ဘူၣ်တၢ်လဲလီၤအိၣ်တဖၣ်, ဒီး
- တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဒိသဒါအိၣ်လၢကတီၢ်ယံၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအတၢ်မၤယုၣ်မၤသကိးတၢ်ဖိလစံၣ်န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တမံၤလၢလၢန့ၣ်ပာ်ဘၣ်အိၣ်အသးအဆၢကတီၢ်တခိလဲၣ်.

- တၢ်မၤန့ၢ်က့ၢ်တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်ကသီဒီး LTSS အပူၤမနုၤတဖၣ်ပၣ်ယုၣ်လၢ တၢ်မၤန့ၢ်က့ၢ်တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) အပူၤန့ၣ်လဲၣ်.

- ဝဲၣ်ဒရၢၣ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤ LTSS အပူၤတဖၣ် DSHS မ့တမ့ၢ် စုလၢ HCA ဟ့ၣ်ဝဲဝဲနသးပုၤထီၣ် ၅၅ နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ,
- ကီၢ်စဲၣ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်အပူၤတဖၣ် DSHS မ့တမ့ၢ် HCA ဟ့ၣ်ဝဲဝဲသးန့ၣ်တခါလၢလၢ, တလၢကွၢ်-
  - တၢ်ဒိသဒါပုၤနီၢ်ဒိၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်,
  - တၢ်မၤပုၤထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်ဘူၣ်တၢ်လဲတဖၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤအိၣ်လၢ တၢ်ပၤဆုၢ်က့ၢ်ဂီၤတလၢတပုၤတၢ်ခိၣ်ထီၣ် (Developmental Disability Administration),
  - ပုၤတူၢ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤကဒါက့ၢ်ပုၤတဝါတၢ်ပူၤဖျဲးတၢ်တိၣ်ကျဲတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်, ဒီး
  - ပုၤမုၢ်သးမၤကလိတၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢအကီၢ်ဒိၣ်တဖၣ်,

ကသံၣ်ကသီဒီး LTSS အပူၤ မနုၤတဖၣ်လၢတပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်မၤန့ၢ်က့ၢ်တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤခိဖျိတၢ်ပံးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) အပူၤလဲၣ်.

- တၢ်အပူၤတဖၣ်လၢ HCA ဟ့ၣ်အိၣ်လၢဝဲၣ်ဒရၢၣ် Medicare စုလံာ်တၢ်တိၣ်ကျဲအဖိလံာ်.
- ကသံၣ်ကသီအပူၤတဖၣ်လၢ HCA ဟ့ၣ်အိၣ်လၢနမ့ၢ်တမၤန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိး LTSS.

တၢ်မၤန့ၢ်က့ၤတၢ်လၢၢ်ဘျီလၢၢ်စ့ၤခိၣ်ဖျိတၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ် (estate recovery) ကစၢၤခါဖဲလဲၣ်.

- နမၤ/ဝၤမ့ၢ်အိၣ်မူဒံး,
- နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဖိလၢအအိၣ်မူဒံးလၢအသးအိၣ် ၂၁ နံၣ်အဖိလၢ,
- နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဖိလၢအအိၣ်မူဒံးလၢအမဲၣ်ချဲဘျီၣ် မ့တမ့ၢ် က့ၢ်ဂီၤတလၢတပုၤဖဲနသံအဆၢကတီၢ်, မ့တမ့ၢ်
- ဖဲတၢ်ကိၢ်တဲခါတလၢကွၢ်အခါးအကတီၢ်, ဖဲပုၤန့ၢ်သၢတၢ်မ့ၢ်ယု တၢ်မၤယံၣ်ထီၣ် တၢ်ဟံးကွၢ်တၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဖျိတၢ်ကိၢ်တဲခါတလၢ (undue hardship delay) ဒီး DSHS အုၣ်ကီၤဟ့ၣ်ခွဲးတၢ်ယုထီၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

DSHS ကအုၣ်ကီၤဟ့ၣ်ခွဲးတၢ်ကိၢ်တဲခါတလၢကွၢ်အခါး (undue hardship) အခါဖဲလဲၣ်.

- တၢ်ဟံးန့ၢ်ကွၢ်တၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ် ကဟံးကွၢ် ပုၤန့ၢ်သၢတၢ်အလီၢ်လၢကအိၣ်ဆိးဒီးအဝဲသ့ၣ် အစုတအိၣ်လၢကဟ့ၣ်တၢ်အိၣ်ကနုၤလီၢ်အဂၤတန့ၢ်ဘၣ်အခါ,
- တၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟဲန့ၣ်ထဲတမံၤဇီၤလၢ ပုၤန့ၢ်သၢတၢ်အဂီၢ်, မ့တမ့ၢ်
- နမၤ/ဝၤလၢအဆဲးလီၤမံၤလၢကီၢ်စဲၣ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤဒံး

နမ့ၢ်အိၣ်ဆိးလၢတၢ်ကူစါယါဘျီတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အပူၤဒီးနမ့ၢ်တမ့ၢ်လၢကွၢ်ဖိန့ၢ်ကီၢ်လၢနကက့ၤကဒါဆူဟံၣ်အခါတခါလဲၣ်.

- တၢ်အံၤမ့တမ့ၢ် “တၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်” (Estate Recovery) ဖဲလဲၣ်, DSHS ဟံလီၤတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤကွဲးတၢ်အတၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၤအကမၢ်တုၢ်တစုအခွဲးယံၣ်တချုးပုၤဟံးန့ၢ်ကွဲးတၢ်အတၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၤအကမၢ်တုၢ်တစုအခွဲးယံၣ် (pre-death lien) လၢနဟံၣ်အဖိခိၣ်သ့ၣ် ၂၀၀၅ တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်ဒီးကျိၣ်စုတၢ်ဟံးမူဒါအတၢ်သိၣ်တၢ်သိ (Tax Equity and Fiscal Responsibility Act - TEFRA) အသိး
- သဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သိပျဲ DSHS လၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ် တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤဟံးန့ၢ်ကွဲးတၢ်အတၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၤအကမၢ်တုၢ်တစုအခွဲးယံၣ် (lien) လၢနဟံၣ်အဖိခိၣ်တချုးလၢနသံသ့န့ၣ်လီၤ.
- ထဲဒုၣ်ပုၤလၢကဘၣ်ဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကွၢ်ထွဲအပူၤဇီၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံလီၤ တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤဟံးန့ၢ်ကွဲးတၢ်အတၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၤအကမၢ်တုၢ်တစုအခွဲးယံၣ် (pre-death lien) လၢအဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်အဖိခိၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.
- DSHS မ့ၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤဟံးန့ၢ်ကွဲးတၢ်အတၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၤအကမၢ်တုၢ်တစုအခွဲးယံၣ် (lien) လၢနဟံၣ်အဖိခိၣ်ဒီးနမ့ၢ်ဆါလီၤနဟံၣ်န့ၣ်, DSHS ကမၤန့ၢ်ကဒါက့ၤကသံၣ်ကသိဒီး အပူၤလၢတၢ်ဆါလီၤဟံၣ်အပူၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- DSHS တဆိးထီၣ် တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤဟံးန့ၢ်ကွဲးတၢ်အတၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၤအကမၢ်တုၢ်တစုအခွဲးယံၣ် (lien) လၢနဟံၣ်အဖိခိၣ်ဖဲနမၤ/ဝၤ, ပုၤဒီးမၤဝၤလၢအဆဲးလီၤမံၤလၢကီၢ်စဲၣ်, နဖိလၢအသးအိၣ် ၂၁ နံၣ်အုအဖိလၢ, မ့တမ့ၢ် ဒီးပုၤဝဲၣ်အိၣ်ဆိးဖဲန့ၣ်အခါလီၤ.
- DSHS ကထူးထီၣ်ရၤလီၤ တၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤကွဲးတၢ်အတၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်တုၤလၢအလိးက့ၤအကမၢ်တုၢ်တစုအခွဲးယံၣ် (lien) ဖဲနဟဲက့ၤဆူဟံၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်အါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်တခါလဲၣ်.

- ကိးသဲးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤတၢ်မၤဘၣ်လိၣ်ဖိးဒုတၢ် (Coordinated Legal Education), တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဒီးတၢ်စိၣ်ဆူၤခိလီၤတဲစိ (Advice and Referral Line) (CLEAR) လၢတလိၣ်ဟ့ၣ်အပူၤ ဖဲ 1-888-201-1014.
- တၢ်ပိၣ်တဲကျဲၤသကိးဒီးပီၤရီၤလၢအန့ၢ်ပၤတၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးကသံၣ်ကသိတၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤတၢ်ဘျီတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဖး (တၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢကသံၣ်ကသိတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်လၢကီၢ်စဲၣ်ဟ့ၣ်န့ၢ်တၢ်အပူၤ (“[Estate Recovery for Medical Services Paid for by the State](http://www.washingtonlawhelp.org)”) ဖဲ www.washingtonlawhelp.org.
- တၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်တၢ်ကွၢ်ကဟံၣ်ကွၢ်တၢ်လၢ အလးစခၢ်ပုၤထူလံၤဖိ မ့တမ့ၢ် ပုၤအမဲၣ်ရကၤအုၤယၢၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ကွၢ်ဖဲ ပုၤအမဲၣ်ရကၤပုၤထူလံၤဒီးပုၤအလးစခၢ်ပုၤထူလံၤဖိတၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်ကစၢၤတဖၣ် - တၢ်ကွၢ်ကဟံၣ်ကွၢ်တၢ်မၤကဒါက့ၤကျိၣ်စုဒီးတၢ်စုၤလိၢ်ခိၣ်ခိၣ် (“[Native American and Alaska Native Property Owners: Exemptions from Estate Recovery](http://www.washingtonlawhelp.org)”) ဖဲ www.washingtonlawhelp.org.
- ဖးအဆၢခိၣ် RCW 41.05A ဒီး 43.20B ဒီးအဆၢခိၣ် 182-527 WAC တက့ၢ်.